



24 מחזורים סיימו א

«ארקיע» חברה לתעופה אזרחית ישראל. הוקמה בשנת 1950. הציבור א היה רגיל עד אז לשרותי אוויר זרחיים ורבים ראו בטיסה הרפתקה לבד ולא התייחסו אליה כאל אמצעי נחוצה נוח ומהיר, ורק הודות לפעיי ותה הענפה של «ארקיע» השתרש ארץ מושג התעופה האזרחית.

«ארקיע» היתה אמצעי הקשר המהיר ועזר במידה רבה לפיתוחה של אילת. יא סיפקה לעיר הדרום. שדרכי גישה המקובלות אליה קשות וארו ות. שרותים חיוניים: אספקה, דואר, סעת חולים והסעה סדירה של נוס ים ותיירים.

משך כל זמן קיומה לא נהנתה «אר יע» מסובסידיות ממשלתיות. מאזנה וכספי היה חיובי והצדיק הרחבה וספת — הפעם. קו תעופה לגליל ועליון. נמצאה הצדקת הקיום לשרות — שימושם של נוסעים קבועים: חברי ושקים, עסקני הקבוצים והמושבים, נושבי המושבות וצפת ועוד.

זמן הטיסה הקצר (27 דקות) מתל גביב לגליל העליון הוא שלב חשוב התפתחות הכלכלית המהירה של הג יל העליון. שרות נוסף הוא זה העומידה «ארקיע» לרשות הקייטינגי נהריה ובטבריה, שרות המאפשר ל לפי הנוסעים, המבריאים והמטיילים קצר את הדרך מהדרום לצפון ולהר יוף חוויה בלתי החופשה השנתית.

שרות ההליקופטרים של «ארקיע», שהוא חידוש אצלנו, תורם רבות לתירות. אם כי הוא משמש בעיקר טיסות מיוחדות לתיירות רבים גם שימושו במשק המדינה: תובלה ורי יום, מחקר, אצלם ועוד.

עד לפני זמן קצר היה שדה-האם של «ארקיע» שדה-התעופה לוד. לאח יונה הועברו מתקני «ארקיע» לשדה יוב. הנמצא כעשר דקות ממרכז תל גביב. העברה זאת חוסכת זמן ומוזילה ות מחיר הטיסה.

ולסיכום כמה מספרים: בעשר ונותיה הטיסה «ארקיע» בתשעה מטו יונה (4 מטוסי קדושה, שני מטוסי יצחק רבתי שלושה הליקופטרים) כמעט 13 אלף טיסות 310.733 איש.

(מתוך סקירה מאת מר י. הוזמן, מנהלה הכללי של «ארקיע».)

הטיורף המדבק

(המשך מעמוד 13)

המשק. הוא הפך למעין גיבור. זמן קצר אחר כך איבדו עורו שלושה חברי-משק זה את עצמם לדעת. הפיכת הרפתן שהתאבד לגיבור, סיפקה להם את המניע האחרון להתאבדות.

«במקרים של רצח משפחה, יש גם מוטיב נוסף. בדרך כלל היא באה על רקע אדיפי, של תסביך אדיפוס. היא באה לבטא מחאה נגד החברה, המלמלת במקרה זה את מקום האב. וזהו המאה במושגים אינפנטיליים. בכל שלושת המקרים, שארעו בשנה האחרונה, אפשר לראות השתחררות הרצון להרוג, ומכיון שלא יכלו להרוג אחרים, הפנו את התוקפנות כלפי עצמם, וכלפי משפחתם, מתוך רצון ללמד את החברה לקח.

גם בעולם החי קיימים מקרים דומים של הריגת הצאצאים מתוך פחד. דגה שמפחידה אותה עלולה לבלוע את פיה. שפנה, במצב של פחד, מסוגלת גם היא לטרוף את גוריה».

★ ★ ★

לפרסם או לא לפרסם?

לדעת הר"ר רורי, וכן פסיכולוגים ופסיכיאטרים אחרים, משמשת הפיר סומת הניתנת למקרים כגון זה, גורם דוחף לאנשים העומדים על הגבול. היא משמשת להם כעין דוגמה, המצדיקה רצח משפחה. משום כך רבו הקולות בשבוע האחרון ש תבעו להימנע מפירסום מקרים כאלה. גורם נוסף לחיזוק הטוענים להשתקת מקרי הרצח המשפחתיים היה הפחד שידיעות מסוג זה מטילות על ילדים, בתקופה האחרונה התגלו בארץ מקרים רבים כאלה. מורה מרמות'ה שבים ידע לספר על ילדים, שבעקבות רצח משפחה שר, באו אל הוריהם ואמרו: «אבא, כשתלך לישון תנעל את הדלת!» או «אבא, כשתאבד לא תהרוג אותנו, נכון?»

אחרי רצח משפחה גזר, לפני תשעה חודשים, נאלצו קציני-צבא רבים בצהלה ובי נההיגון להוציא את כלי-הנשק מבתיהם בני כחות ילדיהם, כדי להרגיעם. השפעת מקרים אלה ניכרת בליקוי על ילדים מתחת לגיל 8-7, בתקופה בה מתחזקים בהם הרגשות האדיפיים, והם מייחסים את רגשותיהם גם לאבותיהם ומחזירים את הפחד לעצמם. «יש לחוקק חוק שיאסור על העתונים לפרסם מעשי זוועה כאלה, העלולים להוליד מגיפה ולעורר היסטריה בציבור!» חיהה את דעתו השבוע משפטן ידוע. «העתונות עצמה צריכה לנהוג ריסון ולנסות להעלים, לפחות במשך תקופה מסוימת, תופעות כאלה», טען הפסיכיאטר המחזיר במחוז תל-אביב, הר"ר זאב ירמילוביץ. מדור המכתבים למערכת בכל העתונים התמלא במכתבי מחאה על פירסום פרטי מעשי הרצח.

אולם נגד טענות חובעי השתקת-הפירסום מים קיימות גם טענות נגדיות. החברה המוקרנית המודרנית מתנגדת להשתקת ידיעות, אפילו סנסציוניות מסוג זה. החברה האנושית במאה העשרים אינה יכולה להסיר כיום שאינו שהיא תופעה בחיי-הציבור, תהיה זו גניבה, מעילה או רצח, תושק, ותהיה הסיבה אשר תהיה. כי דוקא הפירסום הניתן לתופעות ציבוריות מסוג זה, המעידות על מגיפה רגשית, מעורר את החברה ומחייב אותה לתהות על קנן הדברים ולתצור דעתיקהל לנקיטת אמצעים מלכתחילה לתיקון וליפוי המצב. אך פרסום זה חייב להיעשות תוך גינוי חריף של התופעות, כדי ששקשה לאנשים העומדים על הגבול להזדהות עמן.

ההוכחה לכך ניתנה כבר השבוע, כאשר בעקבות הפרסומים על הרצח ברמות'ה שבים, החלו להישמע קולות של אנשי-משקע ואזרחים פשוטים שתבעו ניתוח חיי-הנפש של הציבור בארץ, לשם חיזוק מערכת-העצבים המעוררת של הציבור והבטחת אמצעים שימנעו את התפשטות המגיפה.

כל פסיכולוג המטפל בבעיות הנושואין, מכיר מקרים כאלה», טען השבוע הפסיכולוג ד"ר שחנה לב, בצאתו באוהרה אחרי פשע רמות'ה שבים. «כדי שמקרים כאלה לא יישנו בעתיד, אני מציע שתקום במסגרת מחלקה מיוחדת לפיקוח-נפש, אשר תטפל במקרים של איום מצד הבעל ותתערב לטובת האשה והילדים, הזקוקים להגנה. יש לתת סמכות למסגרה לפעול במהירות ולאסור את הבעל על המאיים. וכדי שהגנה זו מצד המסגרה תהיה יעילה, רצוי שהמסגרה תפעל בשיתוף-פעולה עם ארגוני-הנשים והמוסדות הסיציליים אשר יודיעו למסגרה על כל מקרה של טרור ואיום בחיי הנושואין». רצח המשפחה ברמות'ה שבים, אסור לו משום כך שיוזר מעל סדר היום. אחרת עשוי הטיורף המדבק להפיל קרבנות נוספים. הוא חייב לתזקק את הציבור ומוטדותיו לשם עצירת המגיפה בעוד מועד.

אמנות

בדור

«תכלין ישראלי»

«לומר זיך איבר בטון!» (הבה נתפייסה) שרה הצעירה על הבמה. מכיוון שהיתה זאת הצגה של דויגן ושומאכר, זוג הקומיקאים האידוישיים, לא היה בכך שום דבר מיוחד. המיווח היה רק בזווית הזמרת. היא נראתה כספרדיה מבטן ומלדה. והיא היתה בדיוק זאת — נערה ירושלמית, ששפת אמה עברית והיוודעת ערבית ולאדינו, ושעוד לפני חודש לא ידעה מילה אידיש.

יתכן כי זו היתה הסיבה הראשונה לכך שהמבקרים שמו לב לצעירה שמילאה תפקיד קטן בהצגה. אולם המבקרים שמו לב לא רק לדיקציה האידוישית של אסתר טובי (23), שהיתה מושלמת, אלא גם לזמרתה ולהופעתה. התוצאה: מעולם לא זכתה שח' קנית צעירה, הממלאה תפקיד אפיוודי צדדי, לביקורת חיובית כה כללית.

«תכלין ישראלי מובהק», התלהב אורי



זמרת טובי

ביאדיש-דיקציה מושלמת

קיסרי, «כוכבת ישראלית עד לשרשי נש' מתה». תקוה ושמה אסתר טובי» הכתיר שייקה בן-פורת את רשימתו בידעות אחרונות. הופי: «צעירה מחוננת בכחון בימתי רב... קול נעים והופעה נאה». «היחידה בניגונם שתעשה דרך ארכה יותר מאשר תוכנית זו!» יחש ד"ר אמיל פוי רשטיין בהצופה.

אסתר, שמילאה בעבר תפקידים קטנים באוהל ובקאמרי, אך לא רצתה להמשיך בתור סטאטיסטית, היתה זאת חוהיה חדשה. בחנות-טכשטיים הורידה מוכרת יוצאת-פולין את מחירה של סיכה למענה; מאחורי הבמה רצו מעריצים לדעת איך לזדה אידיש («למדתי פשוט את המלים. לא היה די קשה. אך יש לי חוש להיגוי».) מה תעשה טובי עתה, אחרי שצברה קציר של רצון-טוב אצל המבקרים ישראל ואלין, האדמיניסטרטור של דויגן ושומאכר, מקשה לחדש את ליהודי (אותו רכש מאחיו, משה), לתת בו מקום מרכזי לטובי. «אני חושב על זה הרבה זמן», אמר השבוע. «אך עכשיו בא אלי חשק לעשות את זה. זה טוב בשביל אסתר, וזה יהיה טוב בשביל ליהודי, שבתקופת-הזוהר שלו היה בנוי סביב שושנה זמארי».

מאחורי הקלעים

«זוטא» הציל את ה«קמרי»

אין לזוז בקטנים, הם מסוגלים להשיע גם לענקים — למסקנה זו הגיעו השבוע שחקני התיאטרון הקאמרי שהיו צריכים להופיע בהצגת הלילה ה-12 בחיפה. ברגע האחרון חלחה תנה מרון וההצגה עמדה להתבטל. אולם אותו ערב הופיע בחיפה גם התיאטרון זוטא. שחקניו הסכימו להשאיל את השחקנית אסתר גרינברג לקאמרי כדי שתמלא את מקומה של תנה מרון, והם עצמם החליפו את המחזה שהציגו למחזה אחר בו אין אסתר גרינברג משתתפת.

24 מחזורים סיימו א

את סיפורי של כדורי אפשר לספר בי כמה שפות. אפשר לספרו בשפת ההספרים וגילויי-ההערכה שהושמעו שם השבוע, בעת גילוי אנדרטת-הזכרון לבוגרי המוסד שנפלו במלחמה; אפשר לספר אותו בשפת הס' טטיסיקה הקובעת כי 57% מהבוגרים הינם כיום חקלאים, 13% משרתים בצבא מדרגת אלוף עד טוראי, 12% קשורים בצורה זו או אחרת לחקלאות ו-18% הפכו פקידים, סוחרים, פוליטיקאים או ירדו מן הארץ.

כל אחד מסיפורים אלה יהיה נכון. אולם הוא יתאר רק צד אחד של כדורי. כי את כדורי אי-אפשר להסביר.

לכאורה, זהו בית-ספר חקלאי, למרגלות הר תבור שבגליל התחתון. כניסה לבניין הג' דול, בו מרוכזות הכיתות וחלק מן השי רותים, מוצב לוח שיש גלילי. על הלוח, בעברית, אנגלית וערבית, כתוב: «בית-ספר לחקלאות על-שם כדורי — הר תבור. נוסד בשנת 1933 מעזבון הנובי המנוח סיר אליהו כדורי ז"ל מהוג'קונג».

לצד הלוח, על הקירות, תלויות שורות ארוכות של צילומי-מחזורים: פורטרטים קטנטנים של תניכים, ובמרכזם צילום של נתן פיאת המנהל, או אברהם רוזנברג, המחנך. פורטרטים שהם צילום של ארץ ישראל. והנה, כאילו במטה קסמים, קמו הפורטרטים לתחיה וחזרו לכדורי. העיניים שנעצו בצילום המחזור היו אותן עיניים, הפנים אותן הפנים — רק קצת יותר קמו, קצת יותר חכמות, קצת יותר מבוגרות. היה זה בעת כינוס בוגרי כל כ"ד המחזור רים, שנערך שם בתחילת המנוח סיר אליהו כדורי ז"ל מהוג'קונג».

חברים מספרים על פיאת

מטרה הקסמים היה ועדה מצומצמת, מורכבת מבוגרי המוסד ומכמה מפעיליו. ריכוז את העבודה המעשית משה נצר (מחזור ד'), אחד הצעירים הבולטים של תנועת הקיבוצים. במרכז כל הפעילות היה רעיון: להקים אנדרטה להנצחת זכר בוגרי המוסד שנפלו בפעולה. ד"ר נתן פיאת, המנהל שעמד בראש בית-הספר כמעט מיום הייסודו, ראה בהגשמת רעיון זה מטרה קדושה, והוא עשה הכל למענה. אולם כאשר התכנסו כ-400 תניכיו של הדוקטור לסכס גילוי-הלוט, לא ישב נתן פיאת על במת הכבוד. מנותנו ניצבה בתוך חדר-הזכרון שלרגלי הפסל החדש; הוא עצמו נח מזה חודש את מנוחת-העולמים, ליד קברותיהם של תניכיו, חברי קיבוץ בית קשת, על גבעה סמוכה. אולם גם אחרי שפיאת הלך, נשאר כדורי עומד על תלו, נשאר הזכרון. «פעם», סיפר בוגר מחזור ה', «כשכדורי היה עדיין מוסד מגדטורי, קיבלו הורי הודעה כי עליהם לשלם ללא דיחוי את שמונה הלירות שהיו חייבים עבור שכר-לימוד של ארבעה חודשים — ולא. לא אוכל להמשיך בלימודים. הלכתי לפיאת ומרמתי לו את המכתב. אין לנו כסף, אמרתי לו, ואני רוצה להמשיך ללמוד. הוא הימהם בגורנו. צריכים לחפש משהו, הוא אמר. הוא חיפש וחיפש, והוציא שמונה לירות מכיסו».

«ומה עם התרנגולות של הנציב העליון?» שאל משהו, עת ישבו על המדשאה שלפני הכניסה. «הו», ענה זה, «התרנגולות של הנציב העליון. זה היה עסק! יום אחד הודיעו לי בית-הספר כי הנציב העליון מקמייל יבוא לביקור. מה נותנים לנציב עליון לאכול? קראו לטבח מיוחד מטבריה ושחטו לכבוד הביקור ארבע תרנגולות. את המעין המוש' לם, מבושל וממולא שקדים, הכניסו למקרר של המחלבה. ביום הביקור, כשהתחילו ל- הבין את השולחן לסעודה, הלכו להוציא את התרנגולות מהמקרר — ומצאו רק עצמות. מסכן זה פיאת. קיבל שיתוק ליו-מיים. מי יאכיל את הנציב העליון? מול ששילפנו ברגע האחרון, כי הוד מעלתו שינה את התוכנית ולא יבוא לביקור».

אבל ד"ר פיאת לא השלים עם החרפה. «לא, אשאר יותר במוסד של עבריניים!» הוא צעק, «אני רוצה לדעת מי אכל את התרנגולות». אך הפיות שבלעו את העופות, בלעו גם את לשונות האוכלים. איש לא דיבר. פיאת נטל את תיקו והכריז שהוא נוסע לטול-כרם. לבניין המרכזי של בית ספר כדורי, כדי להגיש את התפטרותו. «הוא הגיע עד עפולה», נזכרו החברים; «המוכתרים של הסביבה התחננו שיחזור והוא הסכים».

לפני שנתיים, בעת אחת הישיבות של ועדת בוגרי כדורי, גילה סוף-סוף משה נצר את הסוד לד"ר פיאת: «אני, שאול ביבר (ואלוף) יצחק רבין אכלנו את התרנגולות».

